

Academic article

การขยายขอบเขตองค์ความรู้ของเครื่องปั้นดินเผาในวิถีปฏิบัติร่วมสมัย:

กรณีศึกษานิทรรศการ *Thai Ceramic Society International Exchange 2025*

Expansion of Knowledge Boundaries in Contemporary Ceramic Practice: A Study
through the *Thai Ceramic Society International Exchange 2025*

รักชิต ปัญญาเลิศลักษณ์¹ นิษา ลีละศุภพงษ์^{1*} แพรวา เพ็ชรสุวรรณ²

Raksit Panyalertlakana¹ Napisa Leelasuphapong^{1*} Praewa Pedsuwan²

Received: 11 July 2025 | Revised: 22 September 2025 | Accepted: 23 September 2025

<https://doi.org/10.55003/acaad.2025.280985>

บทคัดย่อ

บทความนี้สำรวจภูมิทัศน์การขยายตัวขององค์ความรู้ในแวดวงการสร้างสรรค์เครื่องปั้นดินเผา ผ่านนิทรรศการ *Thai Ceramic Society International Exchange 2025* โดยมุ่งเน้นไปที่พัฒนาการองค์ความรู้ในด้านวัสดุและกระบวนการผลิต จากองค์ความรู้ที่ต่อยอดมาในประวัติศาสตร์ผ่านงานหัตถกรรมท้องถิ่น เปลี่ยนผ่านไปสู่พัฒนาการการสร้างสรรค์แบบร่วมสมัย ซึ่งเน้นประเด็นสำคัญในด้านการประยุกต์และเผยแพร่องค์ความรู้ผ่านกระบวนการวิจัยทั้งในรูปแบบวิถีปฏิบัติบริสุทธิ์ และการวิจัยผ่านวิถีปฏิบัติ การศึกษาผ่านกรณีศึกษาผ่านผลงานในนิทรรศการนี้ต้องการเน้นย้ำแง่มุมเชิงเทคนิคของกระบวนการผลิตเครื่องปั้นดินเผาเท่านั้น ไม่ครอบคลุมความหลากหลายทางเนื้อหาและความลึกซึ้งเชิงแนวคิด เพื่อชี้ให้เห็นว่าวัสดุและวิธีการที่เกิดขึ้นใหม่ส่งผลต่อวิถีปฏิบัติทางศิลปะและการออกแบบเครื่องปั้นดินเผาอย่างไร การคิดถึงกระบวนการผลิตในฐานะองค์ความรู้ที่ต่อยอดจากอดีตและเป็นฐานให้กับการต่อยอดในอนาคต เปิดทางให้ศิลปินและนักออกแบบเครื่องปั้นดินเผารุ่นใหม่ได้สำรวจความเป็นไปได้ใหม่ ๆ และชี้ให้เห็นว่าการให้ความสำคัญกับกระบวนการทางเทคนิค สามารถเป็นแรงขับเคลื่อนเชิงสร้างสรรค์ได้ไม่ต่างกับการพัฒนาเนื้อหาและแนวความคิด

บทความนี้คัดเลือกผลงานในนิทรรศการที่มีคุณค่าในการขยายองค์ความรู้ด้านวัสดุและกระบวนการผลิตมาเป็นจำนวน 17 ผลงาน โดยพิจารณาจากเกณฑ์การพิจารณาคุณค่าของผลงานเครื่องปั้นดินเผา 2 แนวคิด คือ (1) คุณค่าในการบูรณาการเทคโนโลยีและวัสดุสมัยใหม่มาใช้ในศิลปะเซรามิก และ (2) คุณค่าด้านความเป็นเลิศในเชิงเทคนิควิธี ผลลัพธ์จากการศึกษาผลงานที่คัดเลือกมา พบว่ามีแนวทางสำคัญสี่ประการที่สะท้อนถึงพัฒนาการของการผลิตเครื่องปั้นดินเผาร่วมสมัย ได้แก่ (1) **แนวทางการขึ้นรูปผลงานแบบทางเลือก** – เป็นแนวทางที่เน้นสร้างคุณค่าผ่านการขึ้นรูปทรงของชิ้นงานด้วยกรรมวิธีการแตกต่างกัน ทั้งที่ต่อยอด ทำลายกรรมวิธีเดิม หรือการค้นหาวិธีการขึ้นรูปด้วยกรรมวิธีใหม่ ๆ ในปัจจุบัน หรือ

¹ ภาควิชาออกแบบอุตสาหกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ Department of Industrial Design, Faculty of Architecture, Chulalongkorn University

² นิสิตหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

² Doctoral Degree in Fine and Applied Arts Student, Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน (Corresponding Author) อีเมล: napisa.l@chula.ac.th

ทดลองวัสดุกับเทคโนโลยีใหม่ (2) **แนวทางการสร้างพื้นผิวผ่านการพัฒนาเทคนิคดั้งเดิม** – เป็นแนวทางที่เน้นสร้างคุณค่าผลงานผ่านการจัดการพื้นผิวผ่านเทคนิควิธีการตกแต่งพื้นผิวชิ้นงาน การใช้สี การพัฒนาเคลือบ (3) **แนวทางการลอกเลียนรูปแบบและพื้นผิวของวัสดุอื่น** – เป็นแนวทางที่เน้นสร้างคุณค่าผลงานผ่านการทดลองเทคนิควิธีเพื่อควบคุมวัสดุดินให้ลอกเลียนลักษณะหรือพื้นผิวของวัสดุอื่น ซึ่งมักต้องใช้ทักษะในการจัดการดินสูง และ (4) **แนวทางการทดลองเชิงวัสดุและกระบวนการ** – เป็นแนวทางที่เน้นสร้างคุณค่าในด้านการพัฒนาองค์ความรู้โดยเฉพาะ ผ่านการวิจัยกระบวนการ ทดลองความเป็นไปได้ของวัสดุทั้งดินและเคลือบ

กล่าวโดยสรุป ภูมิทัศน์ขององค์ความรู้เกี่ยวกับวัสดุและกระบวนการสร้างสรรค์เครื่องปั้นดินเผากำลังขยายตัวอย่างต่อเนื่องแสดงให้เห็นว่าการผลิตไม่ใช่เพียงเบื้องหลังของการแสดงออกทางสุนทรียะ แต่เป็นพื้นที่สำคัญของนวัตกรรมและการผลิตองค์ความรู้ ตัวอย่างผลงานจากนิทรรศการ *Thai Ceramic Society International Exchange 2025* ทำให้เห็นวาทศิลป์ นักออกแบบและนักวิจัย กำลังทดลองกับกระบวนการขึ้นรูปทรง พื้นผิว อัตลักษณ์ของวัสดุ และกระบวนการผลิต สิ่งเหล่านี้มีส่วนช่วยในการนิยามความเป็นเครื่องปั้นดินเผาร่วมสมัย ผ่านการผสมผสานและต่อยอดองค์ความรู้ผ่านการทดลองในบริบทที่ตนเองสนใจ นำไปสู่การเปิดพื้นที่เพื่อเป็นฐานให้กับการพัฒนาต่อไปในอนาคต คุณค่าเหล่านี้จึงเน้นย้ำว่า กระบวนการศึกษาวัสดุและกระบวนการผลิต เป็นแง่มุมอันเป็นใจความสำคัญในการพัฒนาแวดวงเครื่องปั้นดินเผาร่วมสมัยในปัจจุบัน

คำสำคัญ: เครื่องปั้นดินเผาร่วมสมัย วัสดุและกระบวนการผลิตเครื่องปั้นดินเผา การวิจัยผ่านวิถีสืบค้น

Abstract

This article explores the expanding knowledge landscape in the creative field of ceramics, as reflected in the *Thai Ceramic Society International Exchange 2025* exhibition. It focuses on the development of knowledge in materials and production processes, tracing the evolution from historical practices rooted in local crafts to contemporary creative approaches. The study emphasizes the application and dissemination of knowledge through research, both in purely practice-based methods and practice-led research. The case studies drawn from this exhibition highlight the technical aspects of ceramic production rather than the diversity of content or conceptual depth. This perspective demonstrates how new materials and methods are shaping contemporary ceramic art and design. By viewing production as a body of knowledge that builds on the past and provides a foundation for the future, new generations of ceramic artists and designers are able to explore new possibilities. It also shows that focusing on technical processes can be just as much a creative driving force as developing content and concepts.

Seventeen works were selected from the exhibition as significant examples of how knowledge in materials and production processes is expanding. The selection criteria were based on two values in ceramic practice: (1) the value of integrating modern technology and materials into ceramic art, and (2) the value of excellence in technical methods. The study of these works revealed four key approaches that illustrate the development of contemporary ceramic production: (1) **Alternative Forming Approaches** – creating value by extending or challenging traditional forming methods, finding new techniques, or experimenting with new materials and technologies; (2) **Surface Development Through Traditional Techniques** – creating value by innovating on surfaces through decorating, coloring, and glaze experimentation; (3) **Mimicking the Forms and Surfaces of Other Materials** – developing high-level techniques to manipulate

clay to imitate other materials, requiring advanced clay management skills; and (4) **Material and Process-based Experimentation** – generating knowledge through process-oriented research and experimentation with the possibilities of clay and glazes.

In conclusion, the knowledge landscape of ceramic materials and processes is continuously evolving. This demonstrates that production is not merely a backdrop for aesthetic expression but a central site of innovation and knowledge creation. The works presented in the *Thai Ceramic Society International Exchange 2025* exhibition show how artists, designers, and researchers are pushing boundaries through experiments in forming processes, surface development, material identity, and production methods. These efforts contribute to shaping contemporary ceramics by combining tradition with experimentation, building a foundation for future development. Ultimately, the study underscores that materials and production processes remain at the heart of advancing the field of contemporary ceramics today.

Keywords: Contemporary Ceramic, Material and Process in Ceramic, Practice-based research

1. บทนำ

พัฒนาการประวัติศาสตร์เครื่องปั้นดินเผาสามารถสืบย้อนกลับไปในอดีตได้ถึง 26,000 ปีก่อน (Vandiver et al., 1989) การศึกษาประวัติศาสตร์เครื่องปั้นดินเผาในอารยธรรมต่าง ๆ แสดงให้เห็นอัตลักษณ์เฉพาะในเชิงวัสดุ การผลิตและการสร้างสรรค์ผลงาน ยกตัวอย่างเช่น การเผาสลับบรรยากาศแบบออกซิเดชัน (oxidation) และรีดักชัน (reduction) ของอารยธรรมกรีก ทำให้เกิดเครื่องปั้นดินเผาที่เรียกว่าแบล็กฟิกเกอร์ (black-figure pottery) และเรดฟิกเกอร์ (red-figure pottery) (Gagerin, 2010, pp. 2-14) การคิดค้นเตามังกรและกรรมวิธีการเผาในอารยธรรมจีน ที่ทำให้สามารถเผาชิ้นงานได้ถึง 1200 องศาเซลเซียสมาตั้งแต่ 1200 ปีก่อนคริสตกาล (Kerr et al., 2004) การค้นพบการเขียนสีเหนือกีฬาเคลือบ (Lustreware) ของอารยธรรมอาหรับในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 9 (Caiger-Smith, 1989) หรือ วิทยาการที่มีความสำคัญต่อวงการเครื่องปั้นดินเผา อย่างการพัฒนาดินพอร์ซเลนในการผลิตเครื่องลายครามของจีน (blue and white pottery) ในคริสต์ศตวรรษที่ 13 (Greenhalgh, 2020, pp. 191-209) แม้ว่าในระยะแรก พัฒนาการเหล่านี้จะเกิดขึ้นอย่างเป็นเอกเทศ แต่เมื่ออารยธรรมต่าง ๆ ได้มีการเคลื่อนเข้าหากันผ่านการล่าอาณานิคมและการค้า ตั้งแต่ระดับภูมิภาคไปจนถึงระดับโลก ทำให้พัฒนาการของเครื่องปั้นดินเผาถูกวิวัฒนาการถ่ายทอดอารยธรรมและการลอกเลียน (Greenhalgh, 2020) ปรากฏการณ์นี้ช่วยทำให้เกิดการประยุกต์องค์ความรู้ไม่ว่าจะเป็นด้านวัสดุ เทคโนโลยี กรรมวิธี รวมไปถึงแนวคิด ที่ทำให้ต่างอารยธรรมหยิบยืม แลกเปลี่ยน และต่อยอดองค์ความรู้กันในระดับนานาชาติ ส่งผลให้เกิดการพัฒนาอัตลักษณ์ใหม่ เช่น การเลียนแบบจีนโดยโลกตะวันตก (Chinoiserie) มาตั้งแต่สมัยศตวรรษที่ 16 สามารถพัฒนาเครื่องปั้นดินเผาพอร์ซเลนที่มีอัตลักษณ์ได้ในศตวรรษที่ 18 (Finlay, 2010, p. 13) กระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้และการพัฒนาเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ส่งผลข้างเคียง นักออกแบบและศิลปินเครื่องปั้นดินเผาในปัจจุบันสามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้ของโลก และนำมาต่อยอดผลงานในทิศทางที่ตัวเองสนใจในยุคร่วมสมัยนี้

เมื่อผู้สร้างสรรค์ผลงานในโลกสามารถเข้าถึงองค์ความรู้ วิทยาการ และเทคโนโลยีได้ใกล้เคียงกันไม่ว่าจะอยู่มุมใดของโลก ผลงานสร้างสรรค์เครื่องปั้นดินเผาจึงเกิดการต่อยอดไปในแง่มุมใหม่ ๆ อันหลากหลายอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน และมันได้ทำให้เส้นแบ่งระหว่างงานฝีมือ (craft) งานศิลป์ (art) ความเป็นประเพณีนิยม (traditional) และความทันสมัย เลื่อนและไม่ชัดเจน ผลงานหนึ่ง ๆ จึงมีคุณค่าในหลายบริบท ทั้งในด้านแนวคิด การใช้งาน การแสดงคุณค่าของกระบวนการ และคุณค่าของวัสดุหรือเทคโนโลยี จนมันถูกนิยามและจัดกลุ่มอยู่ภายใต้ผลงานเครื่องปั้นดินเผาร่วมสมัย (contemporary

ceramic) (Gray, 2018) ซึ่งกระบวนการนี้ยังผลักดันขอบเขตองค์ความรู้ให้ขยายตัวยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะด้วยการพัฒนาแนวความคิดในการออกแบบ ไปจนถึงการทดลองกับแนวทางการผลิตและวัสดุ พัฒนาการความรู้เกี่ยวกับเครื่องปั้นดินเผาที่เกิดขึ้นจากการแลกเปลี่ยนโดยนักสร้างสรรค์จากต่างวัฒนธรรม บทความนี้จึงต้องการสำรวจขอบเขตภูมิทัศน์ทางความรู้ที่กำลังขยายตัวของแวดวงเครื่องปั้นดินเผาร่วมสมัยในปัจจุบัน สำหรับพื้นที่ในการสำรวจของบทความนี้ ผู้เขียนเลือกใช้นิทรรศการ *Thai Ceramic Society International Exchange 2025* เป็นจุดอ้างอิง เนื่องจากเป็นนิทรรศการที่รวบรวมผลงานสร้างสรรค์เครื่องปั้นดินเผาร่วมสมัยจากศิลปินและนักออกแบบทั้งระดับชาติและระดับนานาชาติครั้งล่าสุดที่จัดขึ้นในประเทศไทย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการของเครื่องปั้นดินเผาร่วมสมัยในเครือข่ายของผู้สร้างสรรค์ผลงานในประเทศไทย

เนื่องด้วยบทความชิ้นนี้ต้องการเน้นย้ำให้เห็นแง่มุมในเชิงเทคนิคของกระบวนการผลิตเครื่องปั้นดินเผา โดยมีเป้าหมายที่เพื่อชี้ให้เห็นว่าวัสดุและกระบวนการผลิตที่เห็นได้จากผลงานเหล่านี้ได้ต่อยอดจากองค์ความรู้เดิม และในขณะเดียวกันก็ได้พัฒนาการทางองค์ความรู้ของงานเครื่องปั้นดินเผาร่วมสมัยที่ก้าวหน้าไปในทิศทางเฉพาะ หรือเสนอความเป็นไปได้ใหม่ ๆ และสามารถนำไปสู่พัฒนาการการสร้างสรรค์ผลงานต่อไปในอนาคต ผู้เขียนจึงเลือกพิจารณาผลงานในนิทรรศการกลุ่ม *Thai Ceramic Society International Exchange 2025* ที่ถูกจัดขึ้น ณ นิทรรศสถาน อาคารศิลปวัฒนธรรม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยสมาคมเซรามิกส์ไทย (The Thai Ceramic Society) ภาควิชาวัสดุศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ ร่วมกับภาควิชาการออกแบบอุตสาหกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสำนักบริหารศิลปวัฒนธรรม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระหว่างวันที่ 16 มกราคม ถึง 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568 เนื่องจากว่าผลงานในนิทรรศการนี้มาจากศิลปินและนักออกแบบ 101 คน จาก 17 ประเทศ ได้ผ่านการคัดเลือกโดยผู้ทรงคุณวุฒิผู้เชี่ยวชาญทั้งในด้านวัสดุศาสตร์ และด้านศิลปะและการออกแบบจากสถาบันต่าง ๆ เรียบร้อยแล้ว ซึ่งมีเกณฑ์ประเมินจากความน่าสนใจในด้านแนวคิด ความโดดเด่นในแง่มุมทางเทคโนโลยี วัสดุ และกรรมวิธีการผลิต จึงถือได้ว่า ผลงานเหล่านี้มีคุณค่าที่ผ่านการคัดกรองมาแล้ว ควรค่าแก่การศึกษา แต่เนื่องจากบทความนี้มุ่งศึกษาเฉพาะผลงานที่แสดงให้เห็นถึงคุณค่าในด้านวัสดุกระบวนการผลิตและเทคโนโลยี จึงได้ตัดผลงานที่มีคุณค่าในด้านแนวคิดออกจากการศึกษา

2. วัตถุประสงค์การศึกษา

เพื่อสำรวจแนวทาง (approach) การสร้างผลงานเครื่องปั้นดินเผาร่วมสมัย โดยเฉพาะในแง่มุมพัฒนาการเชิงวัสดุ และ กระบวนการผลิตเครื่องปั้นดินเผา ที่มีการต่อยอดจากองค์ความรู้เดิม หรือสร้างคุณค่าในแง่มุมใหม่ โดยคัดเลือกจากผลงานของศิลปิน และนักออกแบบในนิทรรศการกลุ่ม *Thai Ceramic Society International Exchange 2025*

3. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

กระบวนการสร้างสรรค์เครื่องปั้นดินเผา เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นได้ด้วยความร่วมมือระหว่างมนุษย์และธรรมชาติ มนุษย์ทำหน้าที่เป็นผู้ควบคุมตัวแปรระหว่างกระบวนการ ส่วนธรรมชาติทำหน้าที่หลัก ๆ ในขั้นตอนการเผา เปลี่ยนให้ชิ้นงานดิบกลายเป็นเครื่องปั้นดินเผาโดยสมบูรณ์ การเปลี่ยนแปลงทางเคมีภายใต้บรรยากาศการเผาเกิดจากตัวแปรจำนวนมหาศาลเกินกว่าที่มนุษย์จะควบคุมได้ในทุกขั้นตอน ส่งผลให้เครื่องปั้นดินเผาที่ถึงแม้จะผลิตอย่างเป็นอุตสาหกรรม ก็ให้ผลลัพธ์ต่อชิ้นงานที่แตกต่างกัน การสร้างสรรค์เครื่องปั้นดินเผาของมนุษย์ เรียกได้ว่าเป็นการทำความเข้าใจธรรมชาติทั้งในแง่ของวัสดุ กระบวนการ และปฏิกิริยาเคมี ด้วยการทดลองและทำซ้ำที่ในท้ายที่สุดผลิตออกมาเป็นองค์ความรู้ ที่นอกจากเพิ่มพูนความรู้ให้กับแวดวง เครื่องปั้นดินเผาในตัวเอง ยังมีคุณค่าในเชิงสุนทรียะและวัฒนธรรมอีกด้วย

การทำวิจัยของผู้เชี่ยวชาญ ไม่ว่าจะเป็น ศิลปิน นักออกแบบ หรือช่างฝีมือ เห็นได้เป็น 2 กรณีที่มีความแตกต่างกัน คือ 1) วิถีปฏิบัติบริสุทธิ์ (pure practice) และ 2) การวิจัยผ่านวิถีปฏิบัติ ซึ่งมีทั้ง การวิจัยโดยมีวิถีปฏิบัติเป็นฐาน (practice-based research) และการวิจัยโดยมีวิถีปฏิบัติเป็นเป้าหมาย (practice-led research) การทำงานที่เรียกว่าวิถีปฏิบัติบริสุทธิ์

มีความแตกต่างกับการวิจัยผ่านวิธีปฏิบัติในแง่ที่ว่า อย่างแรกเป็นการใช้วิธีปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาแนวคิดและเทคนิค กระบวนการของผู้วิจัยเอง ผลลัพธ์ขององค์ความรู้ใหม่จากวิธีปฏิบัติจะถูกนำเสนอเป็นส่วนหนึ่งของผลงาน หรือทับซ้อนอยู่ ภายใต้กระบวนการผลิตอย่างไม่โจ่งแจ้ง โดยมากผลิตขึ้นเพื่อตอบสนองเป้าหมายส่วนตัวของผู้ปฏิบัติ ส่วนอย่างหลังมี เป้าประสงค์อยู่ที่การวิจัยเพื่อเพิ่มพูนองค์ความรู้ใหม่ โดยมีผลงานสร้างสรรค์เป็นสื่อในการลงมือกระทำ ผลงานสร้างสรรค์ถูก ใช้เป็นเป็นวัตถุที่แสดงให้เห็นพัฒนาการของวิธีปฏิบัติอย่างชัดเจน หรือเรียกได้ว่าเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ขององค์ความรู้นั้น และยังคงจำเป็นต้องมีผลผลิตเป็นบันทึกของกระบวนการวิจัยเพื่อเผยแพร่สู่สาธารณชน (Candy, 2006, p. 2) ถึงแม้สองแนวทาง ในทางทฤษฎีแล้วจะมีวัตถุประสงค์ต่างกันคืออย่างแรกมุ่งตอบสนองเป้าหมายส่วนตัวของผู้ปฏิบัติ ส่วนอย่างหลังมุ่งพัฒนาวิธี ปฏิบัติอย่างเป็นวิชาการ สำหรับบทความนี้ ต้องการเสนอว่าการทำงานทั้งสองแนวทางต่างนับว่าเป็นการเพิ่มพูนองค์ความรู้ใน สาขาวิชาการออกแบบและสร้างสรรค์ได้เช่นเดียวกัน และการจัดแสดงผลงานในรูปแบบนิทรรศการ ไม่ว่าจะสร้างสรรค์ด้วย แนวทางแรกหรือแนวทางหลังต่างนับว่าเป็นความตั้งใจที่จะเผยแพร่ผลงานสู่สาธารณชน เราจึงได้เห็นบทบาทของผู้สร้าง ผลงานที่หลากหลายในนิทรรศการนี้ มีทั้งศิลปินที่เน้นการสร้างผลงานในฐานะสื่อกลางของแนวคิด ช่างฝีมือผู้ฝึกฝนและ ผลักดันกระบวนการผลิตของตนให้ก้าวหน้าไปในทิศทางหนึ่ง ๆ หรือผู้วิจัยซึ่งใช้ผลงานในฐานะหลักฐานความสำเร็จของ กระบวนการวิจัย ผลงานในนิทรรศการนี้จึงอาจแสดงให้เห็นคุณค่าและองค์ความรู้ของผู้สร้างสรรค์งานตั้งใจแสดง หรืออาจเกิด องค์ความรู้ในแง่มุมอื่นนอกเหนือจากที่ผู้สร้างผลงานตั้งใจก็เป็นได้เช่นกัน

ดังนั้นคุณค่าและองค์ความรู้ของผลงานเครื่องปั้นดินเผาพร้อมสมัยเหล่านี้ซึ่งเป็นผลลัพธ์ของกระบวนการสร้างสรรค์ จึงสามารถถูกประเมิน ตัดสิน ได้จากหลากหลายแง่มุม โดยในบทความนี้ที่ต้องการจะชี้ให้เห็นแนวทาง (approach) ในการ สร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ให้ชัดเจนขึ้น จึงเลือกเพิ่มเติมกรอบทฤษฎีในการประเมินคุณค่าเครื่องปั้นดินเผาในการช่วยคัดเลือก ผลงาน เพื่อใช้กำหนดมุมมองการพิจารณาคุณค่าของผลงานที่เลือกนำมาศึกษา โดยอ้างอิงจากสองกรอบทฤษฎีที่เห็นว่าเน้นย้ำ ในเรื่องความก้าวหน้าของวัสดุและกระบวนการผลิต ได้แก่

1) คุณค่าในการบูรณาการเทคโนโลยีและวัสดุสมัยใหม่มาใช้ในศิลปะเซรามิก (Liu, 2024) — เป็นหนึ่งในกรอบคิดที่ เสนอว่า การผสานกระบวนการ เทคโนโลยีในปัจจุบัน หรือวัสดุสมัยใหม่เข้าไปประยุกต์ใช้กับงานของตนเองได้สร้างคุณค่าใหม่ และขยายขอบเขตองค์ความรู้ ยกตัวอย่างเช่น การใช้ดิจิทัลเทคโนโลยี การใช้วัสดุโพลีเมอร์ (Polymer) เป็นต้น ซึ่ง กระบวนการเหล่านี้ได้ขยายศักยภาพของการสร้างงานให้สามารถสร้างรูปทรงใหม่ รูปแบบใหม่ หรือคุณสมบัติใหม่ที่เทคโนโลยี เดิมไม่สามารถทำได้มาก่อน

2) คุณค่าด้านความเป็นเลิศในเชิงเทคนิควิธี (Khader, 2024) — ซึ่งเป็นหนึ่งในเกณฑ์การพิจารณา ตัดสิน ประเมินผลงานศิลปะ โดยต้องการเชื่อมการประเมินในแง่ของอัตวิสัย (subjectivity) และ วัตถุวิสัย (objectivity) เข้าด้วยกัน โดยกรอบประเมินด้านความเป็นเลิศในเชิงเทคนิควิธี จะมุ่งพิจารณาคุณภาพของงานจากรูปทรง การเลือกใช้วัสดุในการ สร้างสรรค์ ความรู้ความเข้าใจในกระบวนการ และความเชี่ยวชาญในการสร้างสรรค์งานตลอดทั้งกระบวนการ

4. วิธีการศึกษา

4.1 พิจารณาคัดเลือกผลงานจากนิทรรศการ *Thai Ceramic Society International Exchange 2025* ที่แสดง คุณค่าเกี่ยวข้องกับวัสดุและกระบวนการผลิตเท่านั้น ไม่นับผลงานที่มุ่งเน้นการสื่อสารแนวคิด โดยพิจารณาจากคำอธิบายงาน ของผู้สร้างสรรค์และการวิเคราะห์เบื้องต้นโดยผู้ศึกษา

4.2 วิเคราะห์กระบวนการสร้างผลงานแต่ละชิ้นที่ผูกโยงกับเทคนิควิธี อ้างอิงจากขั้นตอนหลักสำคัญ ของการ สร้างสรรค์ ผลงานเครื่องปั้นดินเผา (Kingery et al., 1991, pp. 3-20) ได้แก่

1) กระบวนการเตรียมดิน — ครอบคลุมตั้งแต่การเลือกวัตถุดิบที่จะนำมาผสมเป็นเนื้อดิน (clay body) ในการ ทำงานการปรับคุณสมบัติของดินด้วยส่วนผสมต่าง ๆ กรรมวิธีในการเตรียมดิน เป็นต้น

2) กระบวนการขึ้นรูป — ครอบคลุมตั้งแต่เทคนิคการขึ้นรูปด้วยมือและเครื่องมือ การขึ้นรูปด้วยแม่พิมพ์ การขึ้นรูปด้วยเทคโนโลยี และการขึ้นรูปด้วยเทคนิคกรรมวิธีต่าง ๆ

3) กระบวนการตกแต่งพื้นผิว — ด้วยเทคนิคต่าง ๆ เพื่อให้เกิดร่องรอย รูปร่าง ลักษณะพิเศษ รวมไปถึงการตกแต่งผิวด้วยสี และกรรมวิธีที่ทำให้เกิดสึบนพื้นผิวดิน

4) กระบวนการเคลือบ — เป็นการพัฒนาวัตถุดิบส่วนผสมของเคลือบทั้งในแง่ของสี คุณสมบัติและลักษณะพิเศษของเคลือบ กรรมวิธีการเคลือบ รวมไปถึงสีเนื้อเคลือบ

5) กระบวนการเผา — ครอบคลุม รูปแบบของเตา กรรมวิธีการเผา การจัดการอุณหภูมิ การจัดการองค์ประกอบในการเผา รวมไปถึงการเผาซ้ำเพื่อทำให้เกิดชั้นของพื้นผิว

โดยขั้นตอนทั้ง 5 ขั้นตอนนี้ จะช่วยกำหนดกรอบการมองว่า คุณค่าของผลงานแต่ละชิ้น มีความโดดเด่นหรือต่อยอดองค์ความรู้ในกระบวนการใดเป็นสำคัญ

4.3 คัดเลือกผลงานที่ถูกพิจารณาว่า มีการขยายขอบเขตองค์ความรู้ปัจจุบันผ่านกรอบทฤษฎีการบูรณาการเทคโนโลยีและวัสดุสมัยใหม่ และความเป็นเลิศในเชิงเทคนิควิธี และนำมาจัดกลุ่มแนวทางในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ให้เห็นได้ชัดเจนขึ้น

5. ผลการศึกษา

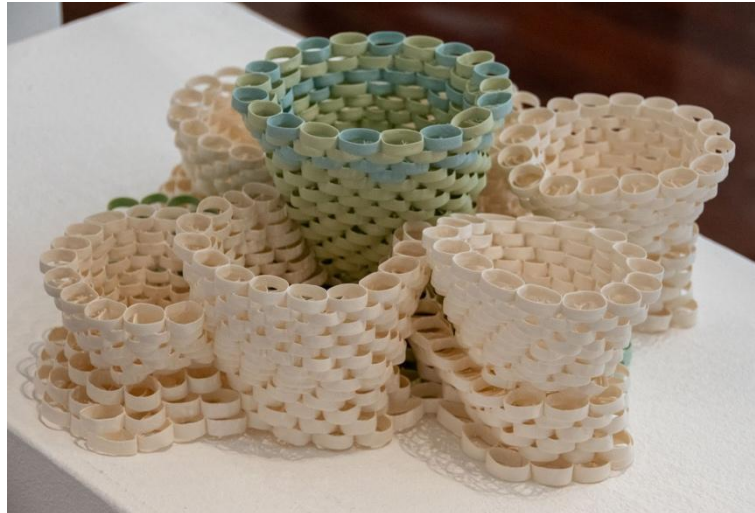
จากการนำทฤษฎีการบูรณาการเทคโนโลยีและวัสดุสมัยใหม่ และความเป็นเลิศในเชิงเทคนิควิธี (Khader, 2024; Liu, 2024) มาใช้เป็นกรอบคิดพิจารณาผลงานของศิลปิน จากนิทรรศการ *Thai Ceramic Society International Exchange 2025* ผู้ศึกษาได้จัดแบ่งแนวทางที่กลุ่มผลงานร่วมกันสร้างและผลักดันขอบเขตขององค์ความรู้ให้กว้างขึ้นทั้งสิ้น 4 แนวทาง ได้แก่ (1) การขึ้นรูปผลงานแบบทางเลือก (alternative methods of ceramic formation) (2) การสร้างพื้นผิวผ่านการพัฒนาเทคนิคดั้งเดิม (surface creation through advancement of conventional techniques) (3) การลอกเลียนรูปแบบและพื้นผิวของวัสดุอื่น (imitation of ceramics as other materials) และ (4) การทำงานเชิงทดลองกับวัสดุและกระบวนการผลิต (experimentation with materials and processes)

5.1 การขึ้นรูปผลงานแบบทางเลือก (alternative methods of ceramic formation)

การขึ้นรูปชิ้นงาน ถือเป็นกระบวนการสำคัญที่ผู้สร้างผลงานเครื่องปั้นดินเผาให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาเทคนิค การพัฒนาเครื่องมือ ที่จะช่วยผลักดันให้เกิดวิธีการขึ้นรูปผลงานที่แปลกใหม่ ทั้งในแง่ของขนาด รูปทรง และสัดส่วน จึงมุ่งพิจารณาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับกรรมวิธี อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องและเทคนิคการขึ้นรูปผลงาน โดยมีตัวอย่างผลงานดังต่อไปนี้

5.1.1 การขึ้นรูปด้วยการใช้วัสดุใหม่ไฟฟู่น้ำดิน

แนวทางนี้มีเป้าหมายเพื่อให้ดินเกาะตัวกันเป็นรูปทรง ข้อดีของแนวทางนี้คือ ดินจะจับตัวและมีลักษณะไปตามวัสดุใหม่ไฟฟู่นั้น ๆ เช่น เชือก กระดาษ หรือผ้า ทำให้สามารถเกาะตัวเป็นรูปทรง ที่โดยปกติจะขึ้นรูปได้ยากหรือไม่สามารถขึ้นรูปได้ โดยที่วัสดุใหม่ไฟฟู่นั้นจะอยู่ภายในจะถูกเผาจนสลายไปในขั้นตอนเผาชิ้นงาน นับว่าเป็นองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นจากการทดลองกับวัสดุที่สามารถนำไปสู่ผลลัพธ์ใหม่ ๆ ยกตัวอย่างเช่น ผลงาน *Butterfly* ของกฤษฎา เหลืองอนันท์กุล ที่ขึ้นรูปจากกระดาษเส้นเล็ก ๆ ขดให้เป็นวง และนำมาชุบน้ำดินพอร์ซเลน เชื่อมกันให้เป็นโครงสร้างที่มีขนาดใหญ่ ผลงาน *Chrys & Hyd* ของ พันนา วัฒนวิพิงค์ ซึ่งใช้กระดาษนำมาตัดเป็นรูปทรงของกลีบดอกไม้ ผลงาน *Still Life 1, 2, 3,* ของชุกุ ปาร์ค (Suku Park) เลือกใช้สำลีมาผูกต่อกันแล้วนำมาชุบน้ำดินก่อนจะนำไปเผา

รูปที่ 1 ผลงาน *Butterfly* โดย กฤษฎา เหลืองอานันทกุล

Figure 1 *Butterfly* by Krisaya Luengnantakul

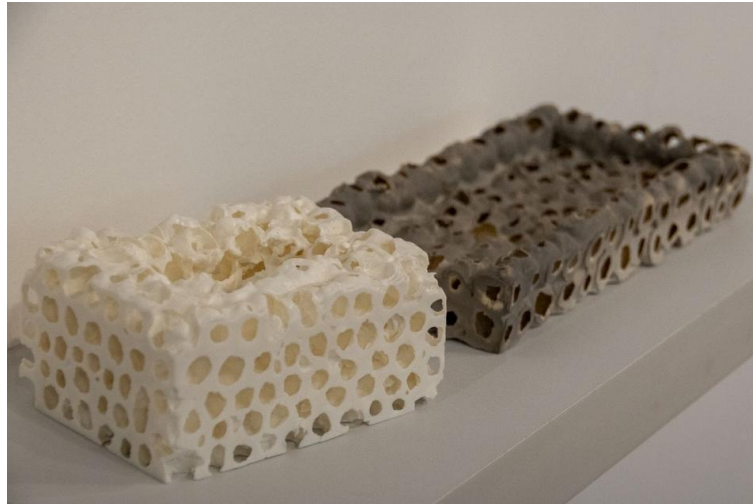
Source: Bunsai, C. Faculty of Science, Information Technology and Educational Audiovisual Unit, Chulalongkorn University (2025)

รูปที่ 2 ผลงาน *Chrys & Hyd* โดย พันวา วัฒนวุฒิพงศ์

Figure 2 *Chrys & Hyd* by Panwa Wattanavutipong

Source: Bunsai, C. Faculty of Science, Information Technology and Educational Audiovisual Unit, Chulalongkorn University (2025)

รูปที่ 3 ผลงาน *Still Life 1,2,3,,* โดย ชุกุ ปาร์ค

Figure 3 *Still Life 1,2,3,,* by Suku Park

Source: Bunsai, C. Faculty of Science, Information Technology and Educational Audiovisual Unit, Chulalongkorn University (2025)

5.1.2 การขึ้นรูปชิ้นงานขนาดเล็ก

เรื่องของขนาดเป็นข้อจำกัดสำคัญที่ผู้เชี่ยวชาญมักจะคำนึงถึงในการขึ้นรูปชิ้นงานเครื่องปั้นดินเผา การท้าทายต่อข้อจำกัดด้านขนาดจึงเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจเป็นอย่างมาก ปัจจัยที่ทำให้เกิดข้อจำกัดของขนาด ในการทำงานเครื่องปั้นดินเผายกตัวอย่างเช่น ในการผลิตชิ้นงานขนาดใหญ่ ฉนวนของเตาเผา เชื้อเพลิง และวัสดุ ที่ใช้ในการก่อสร้าง หากไม่เพียงพอหรือไม่เหมาะสมกับขนาดของเตา ก็จะทำให้ชิ้นงานที่เข้าเตาได้รับความร้อนไม่ทั่วถึงหรือไม่เพียงพอ หรือไม่เหมาะสมกับขนาดของเตา ก็จะส่งผลปรากฏให้เห็นออกมาในชิ้นงาน (Wagner, 2006) ในทางกลับกัน การผลิตชิ้นงานขนาดเล็ก ข้อจำกัดเกิดขึ้นจากคุณสมบัติของดินและเครื่องมือที่ใช้ งานชิ้นเล็กมีรายละเอียดที่จะต้องคำนึงถึง รวมถึงต้องใช้ประสบการณ์และมีมือในการจัดการดินสูงไปพร้อม ๆ กัน ผลงานของ อีแอร่ หัสกร หิรัญศิริโชค เป็นงานที่พยายามลดขนาดของชิ้นงานให้มีขนาดเล็กถึงระดับมิลลิเมตรด้วยวัสดุดินพอร์ซเลน ขนาดของงานเล็กในระดับที่ต้องใช้แว่นขยายส่องดูเพื่อให้เห็นรายละเอียด การสร้างชิ้นงานที่มีขนาดเล็กในระดับนี้เป็นผลงานที่ทำท้าทายต่อขอบเขตองค์ความรู้ในด้านขนาดมากที่สุดชิ้นหนึ่ง

รูปที่ 4 ผลงาน *Scrap* โดย อีแอร์ หัสกร หิรัญศิริโชค

Figure 4 *Scrap* by Eiair Hassakorn Hirunsirichoke

Source: Bunsai, C. Faculty of Science, Information Technology and Educational Audiovisual Unit, Chulalongkorn University (2025)

5.1.3 การขึ้นรูปด้วยเครื่องพิมพ์สามมิติ (3D printing)

เครื่องพิมพ์ดินสามมิติ เป็นเทคโนโลยีที่ถูกพัฒนาขึ้นใหม่ในช่วงสิบปีมานี้ (Khyzhynskyi et al., 2024, p. 154) และถูกนำมาทดลองใช้ในการสร้างสรรค์งานเครื่องปั้นดินเผาทั้งในศิลปะและอุตสาหกรรม แต่การขึ้นรูปเครื่องปั้นดินเผาด้วยเครื่องพิมพ์สามมิตินั้น ยังเต็มไปด้วยข้อจำกัดทั้งทางวัสดุ เช่น การล้นทะลักของน้ำดิน ความพรุนตัวของดินที่ส่งผลกระทบต่อความแข็งแรง รวมไปถึงธรรมชาติของวัสดุที่มีการไหลตัวทำให้ความแม่นยำในการขึ้นรูปยังไม่สูง (Lamnini et al., 2022) ปัญหาเหล่านี้จึงยังเป็นประเด็นที่ผู้สร้างผลงานและผู้สร้างเครื่องพิมพ์ยังให้ความสนใจในการที่จะพัฒนากรรมวิธีให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งในแง่ของประสิทธิภาพของเครื่องพิมพ์ การพัฒนาน้ำดินที่เข้ากับกรรมวิธี รวมไปถึงโครงสร้างรูปทรงของเครื่องปั้นดินเผา ผลงานของ อติศักดิ์ สงทมะตัน เป็นตัวอย่างของการพัฒนาวัสดุให้เหมาะสมกับเครื่องพิมพ์สามมิติ โดยเป็นการพัฒนาวัสดุ ทดลองประยุกต์ ปรับใช้ดินเอร์ธเทิร์นแวร์ฟีนถิ่นในจังหวัดขอนแก่นเพื่อนำมาใช้ในการขึ้นรูปชิ้นงานด้วยเครื่องพิมพ์สามมิติให้ได้

รูปที่ 5 ผลงาน *Roots Rock Reggae* โดย อติศักดิ์ สงทามะดัน

Figure 5 *Roots Rock Reggae* by Atisak Songtamadan

Source: Bunsai, C. Faculty of Science, Information Technology and Educational Audiovisual Unit, Chulalongkorn University (2025)

5.1.4 การขึ้นรูปดินเหนียวด้วยการคำนวณทางเรขาคณิต

การขึ้นรูปด้วยดินเหนียวเป็นกรรมวิธีการขึ้นรูปดินเผาที่ทำกันมายาวนาน และถูกนำไปต่อยอดด้วยเทคนิคอื่น ๆ อีกมากมาย ในงานนิทรรศการ พบผลงานที่ชื่อว่า *Object* โดยแอน ฟาน ฮุย (Ann Van Hoey) ศิลปินชาวเบลเยียม ที่แสดงให้เห็นถึงความตั้งใจเปิดพื้นที่ของการทำงานกับดินเหนียว ผสมผสานความรู้ทางคณิตศาสตร์เข้ากับเทคนิคการพับกระดาษ โอริกามิของญี่ปุ่น เพื่อแสดงคุณค่าของวัสดุและกระบวนการผ่านพับ ตัด และจบผลงาน (finishing) ที่ถูกคำนวณมาอย่างดี

รูปที่ 6 ผลงาน *Object* โดย แอน ฟาน ฮุย

Figure 6 *Object* by Ann Van Hoey

Source: Bunsai, C. Faculty of Science, Information Technology and Educational Audiovisual Unit, Chulalongkorn University (2025)

5.2 การสร้างพื้นผิวผ่านการพัฒนาเทคนิคเดิม (surface creation through advancement of conventional techniques)

เป็นแนวทางที่สังเกตเห็นได้จากผลงานจำนวนหนึ่งในนิทรรศการ ที่ใช้ความสำคัญกับการทำงานกับพื้นผิวของชิ้นงานเป็นหลักมากกว่าองค์ประกอบอื่น เช่น การทำงานกับสีเคลือบ หรือเทคนิคการเผาให้เกิดร่องรอยบนผิวชิ้นงาน

5.2.1 เทคนิคการฝังสีดิน (Inlay)

การฝังสีเป็นเทคนิคที่ทำกันมายาวนาน ด้วยเทคนิคการชุตร่องรอยลงบนผิวดิน ลงดินสีให้เต็มร่องลึก แล้วชุดส่วนเกินออก เพื่อให้ดินส่วนที่มีสีมีความคมและเรียบไปกับพื้นผิวชิ้นงาน ผลงาน Internal Dialog ของอ้อ สุทธิประภา เพิ่มจำนวนขั้นตอนของกระบวนการฝังสีดิน โดยเป็นการชุดผิวดินและทาสีทับลงไปซ้ำไปซ้ำมา เกิดความลึกและความซับซ้อนของชั้นสี เทคนิคนี้ต้องอาศัยความเชี่ยวชาญในการใช้เครื่องมือ โดยเฉพาะในพื้นที่ของเครื่องปั้นดินเผาที่ไม่เอื้อให้เครื่องมือเข้าถึงได้โดยง่าย การสร้างลายบริเวณส่วนโค้งด้านในและพื้นที่ภายในของชิ้นงานที่ต่อเนื่องกันทั่วทั้งผลงานจึงเป็นหลักฐานของความเชี่ยวชาญทางเทคนิคระดับสูง

รูปที่ 7 ผลงาน *Internal Dialogue_no.13* ของ อ้อ พรพรรณ สุทธิประภา

Figure 7 *Internal Dialogue_no.13* by Aor Pornphun Sutthiprapha

Source: Bunsai, C. Faculty of Science, Information Technology and Educational Audiovisual Unit, Chulalongkorn University (2025)

5.2.2 เทคนิคการไล่สี (Gradient)

โดยธรรมชาติแล้วเทคนิคการใช้สีในการผลิตเครื่องปั้นดินเผา มีความเฉพาะทางกว่าการใช้สีในการผลิตผลงานออกแบบและงานศิลปะประเภทอื่น ๆ เนื่องจากสีที่จะนำมาใช้กับเครื่องปั้นดินเผา เป็นสีที่เกิดขึ้นจากปฏิกิริยาทางเคมีและการควบคุมการเผาภายใต้บรรยากาศแบบต่าง ๆ การสร้างสีในงานประเภทนี้จึงไม่ได้เกิดจากการผสมกันของเม็ดสีเช่นเดียวกับสีสำเร็จรูปที่ใช้ในการทำงานประเภทอื่น การสร้างสีในงานเครื่องปั้นดินเผา มีทั้งการทำสีโดยตรงกับเนื้อดินและการทำสีผ่านการเคลือบ ซึ่งทั้งคู่ต่างเป็นเทคนิคที่ทำนายในการผลิต ผลงาน *Mori Mori Cup* ของอรฉัตร สุหรั่งเป็นตัวอย่างที่งานใช้เทคนิควิธีทาสีลงบนชิ้นงานคล้ายกับงานจิตรกรรม ซึ่งเนื้อสีเกิดจากการนำสารให้สีเช่น สีออกไซด์ (oxide) ร่วมกับสีสแตน (stain) มาทาลงบนเนื้อดินโดยตรง ในขณะที่งาน *Petals and Flora* โดยละมุนละไม คราฟท์สตูดิโอ ใช้เทคนิคการไล่สีผ่านเคลือบ โดยใช้

สีออกไซด์ ร่วมกับสีสแตนเซ่นกัน ความท้าทายสำคัญของกรรมวิธีทั้งสองนี้ คือ การที่สีบนดินหรือเคลือบนั้น ไม่ใช่สีจริงก่อนเผา แต่อาจเป็นสีอื่นไปโดยสิ้นเชิง ผู้สร้างสรรค์จึงต้องทดลองทำงานกับสี เเผาผลงานเพื่อแสดงสีที่แท้จริงหลังเผา ทดลองซ้ำจนกระทั่งได้เฉดสีที่ต้องการ และทดลองซ้ำจนเชื่อมแต่ละสีให้ต่อเนื่องกันบนชิ้นงานชิ้นสุดท้าย

รูปที่ 8 ผลงาน *Mori Mori Cup* โดย อรรถธร สุหร่าย

Figure 8 *Mori Mori Cup* by Orrachat Surai

Source: Bunsai, C. Faculty of Science, Information Technology and Educational Audiovisual Unit, Chulalongkorn University (2025)

รูปที่ 9 ผลงาน *Petals and Flora* โดย ละมุนละไม คราฟต์สตูดิโอ

Figure 9 *Petals and Flora* by Lamunlamai Craftstudio

Source: Bunsai, C. Faculty of Science, Information Technology and Educational Audiovisual Unit, Chulalongkorn University (2025)

5.2.3 เทคนิคการเผาอิอบวารา (Obvara)

เครื่องระกุกาญี่ปุ่นได้รับความสนใจโดยสหรัฐอเมริกาเป็นอย่างมาก มีการนำแนวทางการผลิตเครื่องระกุกาไปทดลองด้วยตนเองมาตั้งแต่คริสต์ทศวรรษที่ 1950 โดยเป็นการทำซ้ำตามแบบญี่ปุ่นในช่วงแรก ก่อนที่จะถูกพลิกแพลงโดยศิลปินชาวอเมริกันจนเกิดเป็นแนวทางที่ต่อยอดขึ้นไปจากเดิม ยกตัวอย่างเช่น เทคนิคการเผาอิอบวารา (Wilkinson, 2015, pp. 60-67) โดยเป็นการนำชิ้นงานออกจากเตาในระหว่างกระบวนการเผาที่อุณหภูมิประมาณ 800-900 องศาเซลเซียส แล้วนำไปจุ่มลงในถังบรรจุของเหลวประเภทแป้งและยีสต์ ซึ่งมีองค์ประกอบไฮโดรคาร์บอน (Hydrocarbon) ที่พยายามจะลวกไหม้ ทำให้เกิดจากการสันดาปไม่สมบูรณ์เฉพาะส่วนนั้น ๆ ผลลัพธ์คือร่องรอยของพื้นผิวสีดำบนชิ้นงานในจุดที่เกิดการสัมผัส หนึ่งในผลงานที่พบจากนิทรรศการคือ งาน *Vicikiccha* โดยประกรณ์ วิไล แต่ก็มีชื่อเสียงยิ่งขึ้นโดยการสร้างจังหวะและพื้นที่ที่ทำให้เกิดพื้นผิวสีดำได้อย่างลงตัว

รูปที่ 10 ผลงาน *Vicikiccha* โดย ประกรณ์ วิไล

Figure 10 *Vicikiccha* by Prakorn Wilai

Source: Bunsai, C. Faculty of Science, Information Technology and Educational Audiovisual Unit, Chulalongkorn University (2025)

5.3 การลอกเลียนรูปแบบและพื้นผิวของวัสดุอื่น (imitation of ceramics as other materials)

กระบวนการสร้างชิ้นงานที่เลียนแบบวัสดุอื่น การลอกเลียนหรือเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะโดยธรรมชาติของวัสดุหนึ่งให้เกิดความคล้ายคลึงกับวัสดุอื่น ผู้สร้างผลงานต้องมีความรู้ในเชิงวัสดุศาสตร์เพียงพอที่จะจัดการกับข้อจำกัดต่างของดินเพื่อสามารถลอกเลียนวัสดุอื่น ๆ เพราะธรรมชาติของวัสดุแต่ละชนิดมีความแตกต่างกัน ความสำเร็จของแนวทางนี้ มักจะสะท้อนให้เห็นถึงการควบคุมตัวแปร ทดลอง และทำซ้ำ ซึ่งนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ประสบความสำเร็จ ความพยายามในการเลียนแบบวัสดุหลาย ๆ ประเภท ทำให้องค์ความรู้ในแนวทางนี้เติบโตไปในหลายทิศทาง และถูกนำไปใช้อย่างกว้างขวาง

ผลงานหลายชิ้นจากนิทรรศการ เลือกใช้แนวทางนี้ในการสร้างสรรค์ เช่นผลงาน *The Junk Series: The Bench* ของชาคริยา เนียมสมบูรณ์ เป็นงานประติมากรรมจำลองแบบม้าหิน ประกอบกับชิ้นส่วนดินเผาที่ลอกเลียนให้เหมือนกับยางรถยนต์ หรืองาน *To All the Little Birds* โดยกฤชนันท์ ศรีระกิจ ประติมากรรมนกกระดาดขาพิบ ซึ่งใช้เครื่องปั้นดินเผาราวกับ

กระดาษ งาน *Discuss and Compromise* โดยพินาร์ บาคแลน (Pinar Baklan) เป็นงานประติมากรรมที่มีลักษณะคล้ายวัสดุยางหรือหนังนุ่ม และงาน ซากไม้ ของเดิมศักดิ์ ไชยกุล ที่สร้างผิวสัมผัสของชิ้นงานให้คล้ายกับไม้เก่า

รูปที่ 11 ผลงาน *The Junk Series: The Bench* โดย ชาคิริยา เนียมสมบุญ

Figure 11 *The Junk Series: The Bench* by Chakriya Niamsomboon

Source: Bunsai, C. Faculty of Science, Information Technology and Educational Audiovisual Unit, Chulalongkorn University (2025)

รูปที่ 12 ผลงาน *To All the Little Birds* โดย กฤษนันท์ ศรีระกิจ

Figure 12 *To All the Little Birds* by Kritchnun Srirakit

Source: Bunsai, C. Faculty of Science, Information Technology and Educational Audiovisual Unit, Chulalongkorn University (2025)

รูปที่ 13 ผลงาน *Discuss and Compromise* โดย พินาร์ บาคแลน

Figure 13 *Discuss and Compromise* by Pinar Baklan

Source: Bunsai, C. Faculty of Science, Information Technology and Educational Audiovisual Unit, Chulalongkorn University (2025)

รูปที่ 14 ผลงาน *ซากไม้* โดย เต็มศักดิ์ ไชยกุล

Figure 14 *Sak Mai (Fossil Wood)* by Termsak Chaiyakul

Source: Bunsai, C. Faculty of Science, Information Technology and Educational Audiovisual Unit, Chulalongkorn University (2025)

5.4 การทำงานเชิงทดลองกับวัสดุและกระบวนการผลิต (experimentation with materials and processes)

สำหรับแนวทางนี้ให้คุณค่ากับชิ้นงานที่มุ่งพัฒนาองค์ความรู้ผ่านกระบวนการวิจัยและทดลองอย่างเข้มข้น แนวทางนี้มักไม่ได้มีเป้าหมายในการสร้างผลงานรูปแบบใหม่ แต่มุ่งสร้างองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวัสดุและการผลิต โดยเฉพาะ ธรรมชาติของการทดลองเน้นที่การสังเกตผลลัพธ์ที่แตกต่างกันไปในแต่ละกระบวนการ นำไปสู่ความเข้าใจวัสดุและตัวแปรที่เห็นได้จากกระบวนการทดลองในแต่ละครั้ง

5.4.1 การทดลองการสร้างรูปทรงด้วยเคลือบ

ชิ้นงานเครื่องปั้นดินเผาโดยทั่วไปแล้ว จะใช้ดินหรือคุณสมบัติของดินในการสร้างโครงสร้างหลักของชิ้นงาน แต่ผลงาน *Maze* โดยปณัสยา รัตนบรรณสกุล ประยุกต์ใช้ผลลัพธ์จากกระบวนการพัฒนาเคลือบพอง มาพัฒนาเป็นชิ้นงานทดลองที่นำเคลือบพองมาเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างรูปทรง โดยเคลือบที่พัฒนาขึ้นมานี้จะพองจนเชื่อมติดกันภายในเตาแรงดึงของเคลือบมีกำลังมากพอที่จะเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของดินชั้นในให้มีการบิดงอไปตามรูปทรงของเคลือบ นำไปสู่พื้นที่การสร้างงานที่ผู้สร้างสรรค์มีส่วนร่วมสร้างสรรค์รูปลักษณ์ในขั้นสุดท้ายน้อยลง และให้ธรรมชาติของวัสดุเข้ามามีบทบาทมากขึ้น

รูปที่ 15 ผลงาน *Maze* โดย ปณัสยา รัตนบรรณสกุล

Figure 15 *Maze* by Panassya Rattanabunsakul

Source: Bunsai, C. Faculty of Science, Information Technology and Educational Audiovisual Unit, Chulalongkorn University (2025)

5.4.2 การทดลองความเป็นไปได้กับวัสดุดิน

เป็นแง่มุมที่ผู้สร้างผลงานทำงานเชิงทดลอง หรือผลักดันศักยภาพและคุณสมบัติหนึ่ง ๆ ของวัสดุให้เด่นชัด เพื่อหาความเป็นไปได้ในวัสดุหรือกรรมวิธีนั้น ๆ ผลงาน *Remnant* ของ พิม สุทธิคำ ทดลองนำดินที่ขุดจากแหล่งต่าง ๆ ทั่วกรุงเทพมหานคร นำมาขึ้นรูปร่วมกัน ซึ่งหลังจากผ่านการเผาแล้ว ดินแต่ละแหล่งจะแสดงสีส้มและผิวสัมผัสที่เฉพาะ และด้วยว่าดินแต่ละแหล่งมีคุณสมบัติที่แตกต่างกัน จึงนำไปสู่การบิดตัวจากแรงดึง แรงหดตัวที่ทำให้รูปทรงโดยรวมของชิ้นงานเปลี่ยนแปลงไปตามธรรมชาติของดิน ในขณะที่ *Memories from a Rainy Season* ของแอน ฟาบริเชียส คริสเตนเซน (Ane Fabricius Christiansen) ใช้ประโยชน์จากคุณสมบัติดินที่จะหดตัวเมื่อน้ำระเหยออกไป การชุบน้ำดินซ้ำ ๆ ทำให้เนื้อดินเกิดการแตกร้าวด้วยคุณสมบัติของตัววัสดุเอง

รูปที่ 16 ผลงาน *Remnant* โดย พิม สุทธิคำ

Figure 16 *Remnant* by Pim Sudhikam

Source: Bunsai, C. Faculty of Science, Information Technology and Educational Audiovisual Unit, Chulalongkorn University (2025)

รูปที่ 17 ผลงาน *Memories from a Rainy Season* โดย แอน ฟาบรีเชียส คริสเตนเซน

Figure 17 *Memories from a Rainy Season* by Ane Fabricius Christiansen

Source: Bunsai, C. Faculty of Science, Information Technology and Educational Audiovisual Unit, Chulalongkorn University (2025)

6. สรุป

ผลการพิจารณาศึกษาผลงานเครื่องปั้นดินเผาที่นำมาจัดแสดงในนิทรรศการ *The Thai Ceramic Society International Exchange 2025* ด้วยการใช้กรอบทฤษฎี 1) ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และ 2) ความเป็นเลิศทางเทคนิค พบว่า จากผลงาน 101 ชิ้นที่ถูกคัดเลือกมานั้น ผลงานจำนวน 17 ชิ้นดังที่ยกตัวอย่างในบทความ ได้ขยายขอบเขตองค์ความรู้เชิงวัสดุและกระบวนการผลิตเครื่องปั้นดินเผาในแง่มุมต่าง ๆ ซึ่งสามารถจัดแบ่งหมวดหมู่ได้ทั้งหมด 4 กลุ่ม คือ (1) แนวทางแบบทางเลือกของการขึ้นรูปชิ้นงาน (2) แนวทางการสร้างพื้นผิวผ่านการพัฒนาเทคนิคเดิม (3) แนวทางการลอกเลียนรูปแบบและพื้นผิววัสดุอื่น (4) แนวทางทดลองเชิงวัสดุและกระบวนการ

จากการศึกษาพบว่า แม้ว่าองค์ความรู้การผลิตเครื่องปั้นดินเผาจะมีการพัฒนาในประวัติศาสตร์มนุษยมายาวนาน แต่ปัจจุบันผู้สร้างสรรค์ผลงานเครื่องปั้นดินเผายังคงพยายามค้นหา พัฒนาขอบเขตองค์ความรู้ในกระบวนการต่อไปในทิศทางที่ตนสนใจ ทำให้องค์ความรู้เหล่านั้นทั้งมีความลึกซึ้ง ก้าวหน้าขึ้น หรืออาจแตกแขนงไปในทิศทางใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อน ยกตัวอย่าง เช่น การพัฒนาเทคนิควิธีในการขึ้นรูปทรงที่มีการนำวัสดุอื่นมาช่วยในการสร้างรูปทรง การพัฒนาเทคนิคที่ทำหยาบด้านขนาดให้ชิ้นงานมีขนาดเล็กและละเอียดมากขึ้น การทดลองวัสดุกับเทคโนโลยีการขึ้นรูปใหม่ การทดลองความเป็นไปได้ทางวัสดุ เช่น การผสมดินต่างชนิดในหนึ่งชิ้นงาน การสร้างรูปทรงด้วยเคลือบ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม แนวทางทั้ง 4 ข้อนี เป็นเพียงการจัดกลุ่มที่พิจารณาจากกรณีศึกษาในนิทรรศการนี้เท่านั้น หากมีการเปลี่ยนบริบทกรณีศึกษา หรือขยายขอบเขตของการศึกษาให้กว้างขึ้นในระดับนานาชาติ สามารถส่งผลให้มีแนวทางที่หลากหลายเพิ่มเติมเช่นกัน

เอกสารอ้างอิง

- Bunsai, C. (2025). *Butterfly* by Krisaya Luenganantakul [Photograph]. Faculty of Science, Information Technology and Educational Audiovisual Unit, Chulalongkorn University.
- Bunsai, C. (2025). *Chrys & Hyd* by Panwa Wattanavutitong [Photograph]. Faculty of Science, Information Technology and Educational Audiovisual Unit, Chulalongkorn University.
- Bunsai, C. (2025). *Discuss and Compromise* by Pinar Baklan [Photograph]. Faculty of Science, Information Technology and Educational Audiovisual Unit, Chulalongkorn University.
- Bunsai, C. (2025). *Internal Dialogue_no.13* by Aor Pornphun Sutthiprapha [Photograph]. Faculty of Science, Information Technology and Educational Audiovisual Unit, Chulalongkorn University.
- Bunsai, C. (2025). *Maze* by Panassya Rattanabunsakul [Photograph]. Faculty of Science, Information Technology and Educational Audiovisual Unit, Chulalongkorn University.
- Bunsai, C. (2025). *Memories from a Rainy Season* by Ane Fabricius Christiansen [Photograph]. Faculty of Science, Information Technology and Educational Audiovisual Unit, Chulalongkorn University.
- Bunsai, C. (2025). *Mori Mori Cup* by Orrachat Surai [Photograph]. Faculty of Science, Information Technology and Educational Audiovisual Unit, Chulalongkorn University.
- Bunsai, C. (2025). *Object* by Ann Van Hoey [Photograph]. Faculty of Science, Information Technology and Educational Audiovisual Unit, Chulalongkorn University.
- Bunsai, C. (2025). *Petals and Flora* by Lamunlamai Craftstudio [Photograph]. Faculty of Science, Information Technology and Educational Audiovisual Unit, Chulalongkorn University.
- Bunsai, C. (2025). *Remnant* by Pim Sudhikam [Photograph]. Faculty of Science, Information Technology and

- Educational Audiovisual Unit, Chulalongkorn University.
- Bunsai, C. (2025). *Roots Rock Reggae* by Atisak Songtamadan [Photograph]. Faculty of Science, Information Technology and Educational Audiovisual Unit, Chulalongkorn University.
- Bunsai, C. (2025). *Sak Mai (Fossil Wood)* by Termsak Chaiyakul [Photograph]. Faculty of Science, Information Technology and Educational Audiovisual Unit, Chulalongkorn University.
- Bunsai, C. (2025). *Scrap* by Eiair Hassakorn Hirunsirichoke [Photograph]. Faculty of Science, Information Technology and Educational Audiovisual Unit, Chulalongkorn University.
- Bunsai, C. (2025). *Still Life 1,2,3* by Suku Park [Photograph]. Faculty of Science, Information Technology and Educational Audiovisual Unit, Chulalongkorn University.
- Bunsai, C. (2025). *The Junk Series: The Bench* by Chakriya Niamsomboon [Photograph]. Faculty of Science, Information Technology and Educational Audiovisual Unit, Chulalongkorn University.
- Bunsai, C. (2025). *To All the Little Birds* by Kritchnun Srirakit [Photograph]. Faculty of Science, Information Technology and Educational Audiovisual Unit, Chulalongkorn University.
- Bunsai, C. (2025). *Vicikiccha* by Prakorn Wilai [Photograph]. Faculty of Science, Information Technology and Educational Audiovisual Unit, Chulalongkorn University.
- Caiger-Smith, A. (1989). *Lustre pottery*. Faber & Faber.
- Candy, L. (2006). *Practice based research: A guide*. Creativity & Cognition Studios, University of Technology. <http://www.creativityandcognition.com/resources/PBR%20Guide-1.1-2006.pdf>
- Chassie, J. (2015). Obvara. *Ceramics Technical*, 40, 52-57. <https://www.mansfieldceramics.com/cap-articles/obvara/>
- Finlay, R. (2010). *The pilgrim art: Cultures of porcelain in world history*. University of California Press.
- Gagerin, M. (Ed.). (2010). *The Oxford encyclopedia of ancient Greece and Rome (Vol. 6)*. Oxford University Press.
- Greenhalgh, P. (2020). *Ceramic, art and civilisation*. Bloomsbury Visual Arts.
- Gray, L. (2018). *Contemporary British ceramics and the influence of sculpture: Monuments, multiples, destruction and display*. Routledge.
- Kerr, R., Needham, J., & Wood, N. (2004). *Science and civilisation in China: Volume 5, Chemistry and chemical technology, Part 12, Ceramic technology*. Cambridge University Press.
- Khader, A. (2024). A proposed vision for a set of criteria for judging ceramic works. *International Design Journal*, 14(6), 79–87. https://idj.journals.ekb.eg/article_372454.html
- Khyzhynskyi, V., Lampeka, M., & Strilets, V. (2024). The history of the development of 3D printing technologies and their use in world artistic ceramics. *History of Science and Technology*, 14(1), 152–183. <https://doi.org/10.32703/2415-7422-2024-14-1-152-183>
- Kingery, W. D., Bowen, H. K., & Hill, D. R. (1991). *Introduction to ceramics* (2nd ed.). John Wiley & Sons.
- Lamnini, S., Elsayed, H., Lakhdar, Y., Baine, F., Smeacetto, F., & Bernardo, E. (2022). Robocasting of advanced ceramics: Ink optimization and protocol to predict the printing parameters – A review. *Heliyon*, 8(9), e10651. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2022.e10651>
- Liu, J. (2024). Evolving traditions: The interplay of cultural heritage, technological innovation, and education in contemporary ceramic art. *Trends in Social Sciences and Humanities Research*, 2(7),

1–9. <https://doi.org/10.61784/tsshr3065>

Vandiver, P. B., Soffer, O., Klima, B., & Svoboda, J. (1989). The origins of ceramic technology at Dolní Věstonice, Czechoslovakia. *Science*, 246(4933), 1002–1008.

<https://doi.org/10.1126/science.246.4933.1002>

Wagner, J. (2006). *Pottery production practices: Controlled firings: Kiln design matters*. Ceramic Industry. <https://www.ceramicindustry.com/articles/87858-pottery-production-practices-controlled-firings-kiln-design-matters/>